

יש רגשות ויש שכל ישר. מי יוצא בסוף?

לא מצחקיק

ברורות, אך זהו כיוון המחשבה — גם כשהיא מעורפלת עדיין.

הוא לא הגיע למסקנות אלה בדרך של חשיבה מופשטת (כפי שהגענו אנחנו לפני 40 שנה), ולא בדרך האידאולוגית (כפי שהגיעו מאז רבים אחרים), וגם לא מתוך הזדקקות מרטרית ולמען הצדק האבסולוטי.

בדוראי שלא.

הוא מגיע לכך בדרך הקשה, הפשוטה הארוכה — המליצה בבית הספר של החיים.

הישראלי המצוי יוצא למילואים, מתנהג שם כמו כהנא, מצביע לפני ואחרי כן בעד הליכוד, ומביא איתו הביתה רשמים וחוויות, המשמשים לו כמזון למחשבה.

זוהי לא עניין של כמה ילדים, אלא של עם שלם. ששברית עצמות אינה עוזרת. שלא כראי להתעסק עם זה. זוהי לא יכול להימשך ככה. שדרוש איזשהו פיתרון.

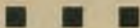
הישראלי המצוי בצמרת מבטא זאת כיום בצורה די ברורה, לפחות בשיחות פרטיות. אין פיתרון מלבד מדינה פלסטינית, אין דרך לפיתרון מלבד ההדברות עם אש"ף. אין מנוס מזה. במקום או במאוחר זה יהיה.

הישראלי המצוי שאינו בצמרת — נהגיהמונית, הפקיד בבנק, המוכסל בעיריית הפיתוח — יבטא את זה בצורה פחות ברורה, ומבלי להיות מודע ליעד הסופי של מחשבותיו.

אבל הכיוון ברור לגמרי.

צריכים להחזיר את הקו הירוק, כדי שהערבים לא יקחו את העבודה שלנו. חבל לזרוק מיליארדים על המלחמה באינתיפאדה, כי לא ייצא מזה שום דבר. זהו עסק אבוד. וחבל על כל גרוש שמבזבזים על ההתנחלויות. הערבים הם גם כן בני אדם. צריכים למצוא פיתרון. משוגע מי שרוצה להישאר בעזה. שמע, הייתי שם במילואים, ואני יודע מה זה.

חוכמת חיים פשוטה, שיש לה השלכות פוליטיות מרחיקות לכת — בטווח הארוך.

אין סתירה בין שלושת חלקי הברירה.

אפשר להתנהג כמו כהנא, לשבור עצמות בג'יבאליה ולירות בילדים בדהייסה. אפשר להצביע בעד הליכוד. ואפשר לחשוב שצריכים לדבר עם המנוולים האלה מאש"ף ולמצוא איזשהו פיתרון שאפשר לחיות איתו ושיבטיח את ביטחון ישראל.

השאלה היא: איזו משלוש המגמות המקבילות/הסותרות האלה חשובה יותר? איזו מהן תתגבר?

לא הרגשות. הרגשות באים והולכים. הם בני חלוף. וכאשר הרגשות מתנגשים עם המציאות, המציאות תתגבר — בסופו של דבר — על הרגשות.

אין אנחנו עם משוגע, והישראלי המצוי אינו משוגע. מי שחושב כך, ומנסה לבנות על זה קאריירה פוליטית, יפסיד.

גם פרסידה הצבעה אינם מכריעים בטווח הארוך. כאשר מגיע הליכוד יבינו, באחד הימים, שהבחרים שלהם הם כבר לא מה שהיו פעם, ושדעתם השתנתה, ידברו גם המנהיגים בשפה אחת. ההתרוצצות הפנימית, הנסיבות החיצוניות, הצרכים הפוליטיים — כל אלה ישנו את פני הליכוד בהדרגה. אולי לא יקום "הג'ולו ישראלי", אך לליכוד יקרה מה שקרה לימין הצרפתי ולימין האמריקאי.

אם לא — אז יקומו כוחות חדשים. ואם המערך הוא חשוך מרפא — יקום משהו אחר, שידבר אל לב הציבור, ובכללו הציבור המיוחל.

כי מה שקובע, בסופו של דבר, הוא כיוון המחשבה.

לא רק המחשבה המופשטת של אינטלקטואלים (שגם להם תפקיד חשוב), ולא רק המחשבה הכמוסה של אלופים ומדינאים (וגם להם יש תפקיד חשוב בתהליך זה), אלא בראש ובראשונה המחשבה המבולבלת, המעורפלת של הציבור הרחב, הרואה מה מתרחש מסביבו והמסיק לאט לאט מסקנות סבירות, כדי השכל הישר.

זה דורש זמן. זה לא יקרה בן-לילה. אבל זה קורה.

הישראלי המצוי רוצה לקבל את שלום הפשטה מידי הליכוד, שהליכוד יחזיר את השטחים כפי שעשה מנחם בגין.

זהו המסר האמיתי של הברירה — ואין ביטוי טוב יותר לחוכמתו של עם מאשר הברירות.

העלייה הראמית של המחנה הדתי בבחירות האחרונות אינה בעלת משמעות ברורה מבחינה לאומית. בתנועת ש"ס מתגלים באחרונה סימנים מובהקים של קו יוני, והוא הדין לגבי אגודת ישראל.

מה שבולט הוא הירידה המתמדת של המערך — מ-47 ב-1981 ל-44 ב-1984 ל-39 ב-1988.

אם יש לעמדותיה הפוליטיות של מפלגת העבודה בכלל חלק בירידה זו, הרי זה חלק שולי. יש סיבות הרבה יותר חשובות המביאות לירידתה: ריח העובש והריקבון הנורף ממנה, חטאי העבר, טישטוש עמדותיה, ליקויי מנהיגותה. הישראלי המצוי מצביע בעד הליכוד מפני שהוא מואס במפלגת העבודה.

התנהגותה היומיומית של מפלגת העבודה רק תורמת לריגשיותה. בשביל המוני הציבור המיוחל, שהפך בימי המערך ל"ישראל השנייה", הליכוד הוא בית. המערך הוא אויב של שינאה.

זה משפיע, כמובן, על המצב במדינה. הליכוד רוגל בקו לאומני ושם חישוקים על כל המצא אף לרמוז על כוונה לחתור לשלום.

אבל הישראלי המצוי, המצביע בעד הליכוד, אינו מצביע בהכרח בעד החישוקים והאויבים הכובלים את הליכוד. מרכז הליכוד אינו אלא אוסף של עסקנים מיקצועיים, קנאים מטיבעם, ועל כן הוא קיצוני הרבה יותר מציבור המצביעים של הליכוד.

יכול אדם להצביע בעד הליכוד גם כאשר המחשבות הפרטיות שלו נעות בכיוון אחר לגמרי.

כך באים אל החלק הראשון של הברירה: "הישראלי המצוי חושב כמו שלום עכשיו".

הכוונה אינה לתנועה מסוימת, שיש — או אין — לה תוכנית ברורה ומצב מגובש.

הכוונה היא לדבר כללי ומהותי יותר: הישראלי המצוי יודע כיום שיש עם פלסטיני, שלעם הפלסטיני יש הנגה ששמה אש"ף, שאין שלום בלי החזרת השטחים, ושעל כן צריכים לדבר עם אש"ף ולהגיע להסכם על הקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל.

הישראלי המצוי לא יגדיר כל זאת במילים כה

ברירה האחרונה באה מפי ברך אלמקיים מתל-יורחם. לדבריו, הישראלי המצוי "חושב כמו שלום עכשיו". מצביע בעד הליכוד ומתנהג כמו מאיר כהנא.

זה לא מצחקיק, מפני שזוהי האמת.

הברירה משקפת את המציאות הלאומית יותר מאלף מאמר.

זה מסביר את הבילבול הקיים בקרב הפרשנים. דיפלומטים ועיתונאים זרים, אנשים שיטחיים מטבע בריאתם, מדברים על "התווה מינה" בישראל. נדמה להם שהשוליים המטרופים של הימין עומדים לכבוש את המדינה.

תוצאות הבחירות האחרונות, במישור הממלכתי והעירוני, משרות דיכאון עמוק בשמאל. בקרב השמאל פשטה מין פסיד מיות אלגנטית, מלווה כאמנות, המובילה במיקרה הטוב ביותר לאפסמ'עשה, ובמיקרה הרע ביותר לירידה. ואילו בימין שר ררת פאניקה. 95% של אזרחי המדינה ומנהיגיה נראים לו כבוגרים, העומדים ארטרטו למכור את המולדת.

מסובך? מבולבל? לגמרי לא. הברירה מסבירה את הכל.

תחיל מהסוף: הישראלי המצוי מתנהג כמו כהנא. זה מוגזם, כמובן. רק מיעוט קטן מתנהג כמו כהנא, זורק אבנים על מכוניות ערביות, צורח ברחובות "מוות לערבים". אבל מיעוט קטן זה מייצג הרבה הרבה אנשים, שלא היו מעזים לתקוע בעצמם סכין בגב הסועל הערבי הקרוב ביותר.

חולמים על טראנספר. אומרים במסיבות-ליל-שבת שצריכים "לתלות את כל הערבים". דוגלים בסגירת הקו הירוק ובחזרת כל "המועלים מהשטחים" לגדה ולרצועה. (למרות שזוהי אחת המטרות העיקריות של האינתיפאדה.) זוהי תגובה ריגשית. תגובה ריגשית טיבעית למדי.

הישראלי המצוי עומד מול המציאות של האינתיפאדה, ואינו מבין אותה. מכיוון שמעולם לא חונך לראות בערבים בני אדם, וכעם הפלסטיני ציבור לאומי לגיטימי, מרהימה אותו האינתיפאדה. אין הוא רואה מולו אומה מרוכאת הלת חמת על חרותה ועל כבודה, אלא רק אספסוף של זורק-אב-נים, פריא-מדיכר אנטי-שיים, שכל תשוקתם היא "לשפוך דם יהודי".

כל קורבן יהודי מסעיר אותו. אמנם, על כל קורבן יהודי נפל 50 קורבנות פלסטיניים, ועל כל ילד יהודי נהרגו 50 ילדים ערבים, אבל זה לא נרשם בתודעה. כאשר רואים גופה של ילד יהודי או של אשה יהודיה, זה מסעיר את הרוחות, וגל אדיר של תאוות-נקם מצף את המדינה.

זה טיבעי. כל עם אחר, במצב דומה, הגיב באותה הצורה.

אסור לזלזל בתופעה. יש בה סכנות נוראות. קבוצה קטנה של מטרופים יכולה לגרום לשואה עולמית, למשל, עלי-די-פיצוץ כיפת-הסלע. קנאי יחיד יכול להצית מלחמת-אחים, או לפתוח בשרשרת רציחות פוליטיות.

לכן יש להילחם בתופעה הזאת, למנוע את הקמתן של מתחרות, לבדוד את המסיתים ואת הרמגונים, המבקשים לרכב על הגל העכור הזה לשילטון.

אולם אין לשבור שהתופעה אינה טיבעית בלבד, אלא גם זמנית. היא תעבור, יחד עם הניסיבות שהולידו אותה.

נתון השני: הישראלי המצוי מצביע בעד הליכוד. גם בתחום זה יש להזהר מפני הגזמות.

בבחירות האחרונות לכנסת לא עלה הליכוד, וגם לא הימין כולו. מ-1981 עד 1988 ירד הליכוד מ-48 ל-40 מנדטים בכנסת. הימין הקיצוני עלה באותה התקופה מ-7 ל-7 בסך-הכל: ירידה.